

Потрапелюк В. А.

Волинський національний університет імені Лесі Українки

ДИНАМІКА ЗБЕРЕЖЕННЯ БАРВІНКОВОГО ОБРЯДУ У КАРПАТСЬКОМУ РЕГІОНІ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ СТУДЕНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙ ВОЛИНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ)

У статті простежено динаміку збереження барвінкового обряду у Карпатському регіоні, досліджено генезу обряду вінкоплетин. Здійснено порівняльний моніторинг весільної обрядовості одразу в декількох етнографічних районах.

Етнорегіональні особливості традиційного барвінкового обряду українців відзначаються багатьма рисами побутування. Цей обряд має давню історію та представлений майже у всіх регіонах України. В окремих історико-етнографічних районах у структурі традиційної весільної обрядовості українців вінкоплетини є частиною коровайного обряду. З плином часу та активізацією багатьох сучасних факторів давні традиції піддаються модифікації. У Карпатському регіоні барвінковий обряд займає чільне місце та виділяється як окремий повноцінний обряд. Збереженість вінкоплетин з глибини віків до наших днів пояснюється інтенсивною актуалізацією різними поколіннями учасників обрядодії.

Барвінковий обряд був важливим компонентом передшлюбних дійств. Для виготовлення вінка найчастіше використовували барвінок, адже ця рослина символізує дівоцтво та міцність шлюбу. Важливість весільного вінка для молодят важко переоцінити. Розповсюдженим був інститут «убиральниць» – щасливих у шлюбі жінок, які вже мали дітей. Ці жінки в подальшому готували наречену для подальшого етапу обрядодії. В окремих випадках для створення вінка використовували розмарин. Композиція, наповненість, величина весільного атрибуту залежала від місцевості, індивідуальної майстерності, фантазії учасників обряду.

Аналогічних комплексних досліджень динаміки збереження барвінкового обряду зазначеного регіону сьогодні не існує. Науковці вивчали цей обряд у певній місцевості, обмежувалися декількома населеними пунктами. Матеріали, які зафіксовані учасниками студентських експедицій на теренах Карпатського регіону, змістовно репрезентують систему обрядодії досліджуваних районів. Велика джерельна база спогадів, пісень-ладжанок яскраво доводять, що цей обряд широко розповсюджений та актуальний і до нині.

Ключові слова: барвінок, обряд, обрядовість, весілля, фольклор, традиція, вінок, символ, шлюб, дівоцтво, ритуал, Карпати.

Постановка проблеми. Барвінковий обряд – умовна назва обряду, який у народному вжитку має назви «вінкоплетини» на більшості території України, «дівич-вечір», «вінки» на Волині і в деяких районах Західного Полісся, в інших місцевостях регіону його взагалі не виділяють в окремий обряд, бо фактично вважають доповненням до коровайного обряду. В умовах втрати його останніх проявів в обрядовості українського весілля важливо зафіксувати ті прояви регіональних варіантів, які ще залишилися, щоб уможливити реконструктивні пошуки його інваріанту. Значимість його збереження у тому, що більшість дослідників сходяться на тому, що обряд вінкоплетин – елемент сімейних відносин та звичаїв, який бере свої початки ще із дохристиянської епохи, тому репре-

зентує українську ментальність та вирізняє національну ідентичність української весільної звичаєвості з-поміж інших народів і народностей.

Барвінковий обряд поширений мало не в усіх регіонах України та представлений по-різному і має як спільні, так і відмінні риси. Відмінності стосуються здебільшого процесу створення вінка, його композиції та практичного застосування. Варіанти назв, які майже в кожному етнолокусі інші, може свідчити не лише про його автентичність на теренах України, а й про відсутність універсальної національної парадигми. У цих умовах і відбувається його поступове згасання. Загалом же в минулому обряд вінкоплетин дослідники фіксують у всіх індоєвропейських народів і навіть семітів. Тож спільний культурогенез цього явища

на українських теренах сміливо можна екстраполювати до часів трипільської культури, в умовах якої європейський і семітський первні консолідувались. Отже, вінкоплетини репрезентують ту частину весільних звичаїв, коли індивідуального шлюбу ще не існувало. В цьому теж цінність цього явища для історії не лише української, а й світової культури. Вплив трипільської культури на його формування виявляється й у тому, що найбільшою популярністю як самостійний обряд він користується в придністровському регіоні та в Карпатах, Сюди входять нинішні регіони Поділля, Буковини, Прикарпаття та Закарпаття.

Зібрані студентськими експедиціями матеріали дозволяють найбільш детально зупинитися саме на карпатському варіанті барвінкового обряду. Зручність нашої дослідної позиції виявляється ще й тому, що програма дослідження Карпатського регіону відходила від можливості впливу на обрядові традиції цього регіону культур Ноа та Трипілля-Кукутені. В глибинах цих культур апріорі здійснювався пошук первнів купальського обряду в Україні. Незважаючи на те, що результат виявився зворотній від очікуваного, в зібраних матеріалах 2005–2011 рр. дуже чільно представлено обряд вінкоплетин, походження якого В. Давидюк [5] вбачає саме в купальській обрядовості, яку водночас відносить до проявів переходу від групового шлюбу до індивідуального.

З плином часу традиція вінкоплетин на весілля почала змінюватися, поступово регресувати, або ж взагалі втрачати своє чільне місце у весільній обрядовості. Найкраще у наші дні він зберігся на території Бойківщини, де попри нові віяння сучасного постмодерного суспільства актуальний до сьогодні.

Аналіз основних досліджень. Попри довгу історію вивчення весільної обрядовості обряд вінкоплетин окремого дослідження не має. Проте згадка про нього присутня майже в кожному монографічному дослідженні. Використання барвінку та його функції описував Й. Лозинський [16, с. 94–97] ще на початку XIX ст. Питання змісту барвінкового обряду українців в контексті шлюбної обрядовості українців описав Хв. Вовк [3, с. 197–201], у контексті весільної обрядовості українців його згадує В. Борисенко [2, с. 95–102]. Вчена наводить і найширший перелік його назв: вивчаючи традиційну обрядовість буковинського весілля, акцентує увагу на наявності в краї обряду вінкоплетин Г. Кожолянко [13, с. 6–13]. У контексті культу рослин у весільній обрядовості його вивчала

О. Мандебура-Нога [17, с. 77–80]. Значення та функції рослин у весільних обрядодіях українців вивчає І. Красовська [14, с. 94–102] і лише Л. Болібрех [1, с. 309–313.] робить барвінковий обряд об'єктом окремого дослідження. Проте її праця носить локальний характер, адже присвячена побутуванню цього обряду в окремому адміністративному районі – Богородчанщини (Івано-Франківська область). Дослідження виконано на матеріалі власних етнографічних експедицій, З. Марчук [18] цікавиться генезою обряду вінкоплетин та детально вивчає його давність та специфіку походження.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Загальна тенденція дотеперішніх досліджень барвінкового обряду в їх фрагментарності в одних випадках та локальному характері (на прикладі декількох населених пунктів району) в інших. Ці обставини зумовлюють появу комплексного представлення цього явища. Не претендуємо на вичерпність досліджуваної теми, адже вона стосується хоч і не вузького етнографічного локусу, та все ж тільки окремого регіону Українських Карпат.

Основним завданням роботи є детальне порівняльне дослідження барвінкового обряду одразу в декількох етнографічних районах Карпатського регіону.

Виклад основного матеріалу з обґрунтуванням отриманих результатів. На думку Г. Кожолянко, український весільний обряд виник на основі давнього дохристиянського і давньоруського, задовго до процедури освячення шлюбу християнською церквою, оскільки ця форма впливу церкви на сімейне життя українців утвердилася лише в XIX ст. Про це яскраво свідчать однакові окремі частини весілля, подібність церемоній, склад і обов'язки весільних чинів, значення, яке надавали давні українці виконанню весільного обряду [13, с. 6].

У давні часи вінчання-освячення шлюбу відбувалося в місцях поклоніння і жертвоприношень – у гаях, біля священних дерев. Про збереження шлюбів «у ракітового куста» згадували церковні літописці й проповідники XVI–XVIII ст. Схоже, що йдеться про ті форми шлюбу, які відбувалися у свято Купала, одним із основних атрибутів якого був купальський вінок, репрезентований В. Давидюком [4] як призабутий прояв фалічного культу, до наших днів збережений у деяких індуських фратріях.

В. Садовнича відносить першу згадку про вінок до часів шумерської культури – XII–III ст. до

н. е. Подальшу ж транспонтацію цього атрибута вбачає в поширенні нащадків шумерів, представників культури шнурової кераміки [20].

Не вважаємо цю тезу переконливою з історичного погляду, тому що до найчільніших представників кола племен шнурової кераміки на території України належала тшинецько-комарівська культура. Вона ж охоплює все Полісся (від східної Польщі до Чернігівщини) та Прикарпаття. А ось на Закарпатті представники цих культур за генетичними даними (Y-гаплотип ІІ) з'явилися з боку Словаччини лише в бронзовому віці (ІІ тис. до н.е.). У цей же час Закарпаття стало місцем численних інвазій з південного сходу, що призвело до перемішування різних культурних первнів. За цих умов шанси для утвердження тут барвінкового обряду, спільного з рештою населення України, були мінімальні. Він мусив утвердитися або до того, або вже в часи поширення сюди давньоруської культури.

Вінок – один із ключових атрибутів весільної обрядовості. В українській народнопісенній традиції накопичився великий масив матеріалу, в якому центральною темою є вінок та його семантичні варіанти у весільній традиції. На думку Хв. Вовка вінок в українських весільних обрядах, – символ дівочтва. Крім того вчений вбачав у ньому ще й солярний символ під час весілля [3]. Солярна символіка займає чільне місце чи не у всій головній весільній атрибутиці. Обручка, калач, коровай, вінок, вочевидь, не випадково створені у круглій, нерозривній формі. Значення вінка у весільному дійстві важко переоцінити. Одна із його функцій явно має апотропеїчне значення. Аналогічну має покривало (фата в італійців, вельйон у поляків, скривайло в українських поліщуків). Покривалом покривали молоду, коли вели до шлюбу, аби захистити її недоторканість, демонструючи чесність перед чоловіком. Та все це допоміжні засоби. В українській весільній обрядовості – символ невинності молодої саме вінок. («Ой казали сусідойки, вінок не доношу, а я своїх сусідойків на весілля прошу»). У закарпатських бойків на передодні або в день весілля виготовляють спеціальні атрибути: барвінкові вінки, «богрийди» (з угорської – весільні квіти), «курагов» (весільний прапор), а також весільні хліби (короваї, калачі-крученики чи верченики).

Найпопулярнішим обрядовим дійством передвесільного циклу обрядів Бойківщини вважався барвінковий обряд. За своїм значенням і символікою він багато в чому тотожний коровайному, який тут відсутній. Значимість коровайного

обряду в українському народному весіллі пояснюється тим, що коровайниці символічно «випікали» шлюб, майбутнє сімейне життя молодят. Тут же цей зміст екстраполюється у сплітання дівочої долі у весільний вінок. Його вигляд відрізняється від загального дівочого вінка. Особливого значення надається й самому процесу його виготовлення.

У бойків Закарпаття свій варіант барвінкового обряду: зрізаючи барвінок, клали калач-верченик, потім квітки і листочки барвінку, які потрапили в кільце калача, зрізував хлопчик (до семи років), притискаючи барвінок срібною монетою до хліба. Далі свашки вили вінки, виконуючи весільні пісні (латкаючи). Аналогічне виття вінків характерне також для болгарів, румунів, греків. В угорців замість вінка був особливий головний убір – парта, схожий до московитського кокошника. Пізніше, вочевидь під впливом гуцульської традиції на зміну йому прийшов вінок [15, С. 49–60].

Для виготовлення вінка традиційно використовували «хрещатий барвінок», адже ця рослина є символом не тільки дівочтва, а й міцності шлюбу. У народній традиції вважають, що барвінок – це символ переходу від одного стану життя до іншого. Барвінок шукали в лісі і зрізали його в тих місцях, де його не брали на похорон, тому досить часто брали в господарів, але тільки тих, які обов'язково жили у парі. Поблизу господарства щасливих сімей, на окремих грядках ріс «живий» барвінок, який використовувався у обрядодіях родинного циклу. Пізніше барвінок приносили ближче дому, аби він розростався та приносив господарям довголіття та щастя Проте, деякі господарі мали і «мертвий» барвінок, який ріс поза межами господарства, у лісових закутках. Такий використовували тільки в поховальному обряді: «мертвим» весь куц барвінку стає тоді, коли з нього хоча б одну галузку зріжуть для небіжчика. Із «мертвого» барвінку сплітали вінок для дівчини чи парубка, які померли неодруженими, і робили богрийди (прикраси з боку серця зі штучних квітів, барвінку та стрічок).

Но ідіт нарвіт барвінок

А си маю вперед

Хаца, хаца ся широка

Мені до прикути.

Мила моя, шось далеко

Не можу прибути.

Кібти хаці прорубати

І до милої достати [8].

Ні молодий, ні молода по барвінок не ходили, оскільки перебували у т. зв. лімінальному стані,

який є характерним для всіх обрядів переходу. Вони найбільш схильні до впливу пристріту і псування [2, с. 95]. Для карпатського регіону пошук та збір барвінку – це велике окреме дійство.

Обряд вінкоплетин, як правило, відбувався у четвер, рідше у вівторок – у переддень весілля. *«Вінки шують у нас в четвер, аби не в середу і не в п'ятницю»* [6]. Традиційно весілля раніше не проводилося у суботу та неділю, на відміну сучасних весіль. Це стало нормою, коли в СРСР було встановлено другий вихідний у суботу. До цього його початок робили в неділю. По барвінок переважно ходили хлопці, причому це не мусили бути тільки родичі, а й усі охочі. За такої широкої участі подія вимагала дотримання певних настанов, відтак набувала значення обряду. *«Молоді хлопці перед весіллям збиралися, в будь-яку пору року і йшли із калачами до лісу шукати барвінок. Ніколи не йшли з порожніми руками, обов'язково з торбою, не з сумкою. В торбі була пшениця, жито, цукор і йдуть у ліс, там вони все поїдять і один калач також з'їдають, а другий принесуть назад повен барвінку»*. Той колач з барвінком хлопці насуть до дому нареченої та просять за нього викуп, а опісля з того барвінку плели вінок для нареченої» [7].

Важлива особливість весільного вінка його композиція. У кожному селі зовнішній вигляд вінка міг відрізнитися за формою, колористикою, наповненістю. У деяких місцевостях альтернативою барвінку міг слугувати розмарин. *«Було, плели вінок. Та було так, що як уплели, бо то вже і я ходила плести вже своїм хресним, то на подарки. Маточки поклали той вінок і з тим вінком у ланця грали і лиш там клали гроші, по кулько хотів. Із розмаринки плели»* [9].

Фантазія та майстерність учасників обряду репрезентувалися у формі вінка – він міг бути схожим на звичний вінок із квітів, а міг бути подібним на пишну корону, яку могли оздоблювати кольоровими нитками, стрічками, намистом тощо: *«А віночки шили круглі, один великий – молодій, такий великий. Зшивали нитками, а два маленькі попри того, то казали давно, що то за чехів було. Купували таке як золото, блискуче, ну, у листочках таких було забито та відтак брали збивали шумівкою яйця білок та клали туди, мочили цей віночок, то всьо обкладали тим золотим, таким позолоченим, туди всі три віночки. Дівчину заплітали було гарасові такі мотильки ми казали, мотельні такі завеликі, темно-червоні все були. Та клали, плели такі були довгі, та такі довгі як пантелики(стрічки), плели з того гарасу. То гарас*

був такий темний і влітали пантлеки. Тепер мало таке є» [11].

Звичай плетіння вінків у традиції більшої частини сіл Тячівського району називається «вінки» або «заводини». Вінки плели дружки вранці в хаті молодої, у деяких селах напередодні весілля – під час своєрідних дівочих посиденьок, які називалися по-місцевому «гуски». В той час, як молодь гуляє в окремому домі, заміжні родички та запрошені куховарки сходилися на голубці – приготування весільних страв, серед яких голубці були центральною стравою. Наречену за місцевими звичаями одягали в традиційний костюм, а голову покривали білим полотном – приймиткою та спеціально замовленим головним убором – світським вінком.

Окрім вінка, у центральноукраїнській традиції важливим весільним атрибутом було деревце гільце (вільце). Тячівським аналогом деревця стала курагоу(в) – весільний прапор, який готували дружки – друзі або родичі з боку молодого в його домі (у деяких селах – у молодої). Звичай називався «шити курагоу» – тобто прикрашати його. Саме під час плетіння вінка та розшивання курагоу починався спів обрядових пісень. Ця частина весільного обряду досить розвинена, що вказує на її важливість у місцевій традиції [19, с. 236].

На Буковині молодому традиційно шили маленький вінок на груди у формі невеликого круга і прикріплювали його з лівого боку, біля серця. Червону стрічку нанашка складає навпіл і по черзі нашиває на стрічку по три барвінкових листочки. Обов'язково вінок шують суцільною ниткою, щоб на ньому не було жодного вузлика. Цей вінок нареченій у день весілля після «розплітання» одягнуть під білий вінок з фатою [14].

З вінком пов'язано і ряд прикмет та вірувань. Значну увагу при пошитті вінка приділяли нитці – як правило, вона була шовкова і червоного кольору, аби не порвалася. Вірили, що нитка, як шлюбне життя – повинне бути нерозривним та міцним. Спостерігали і за технікою шиття – аби нитка не зачіплювалася і не перекручувалася, бо це могло вплинути на подальше життя молодят. Плести вінок могли не всі, а виключно щасливі жінки у шлюбі дітородного або ж і мати молодої. Починалися вінкоплетини з традиційної пісні, яка мала значення благословіння:

Ой прийди, Боже, до нас(2),

Бо у нас тепер гаразд(2).

Та й ти, Божая мати(2),

Віночки зачинати заплітати(2) [10].

Фінальним етапом вінкоплетин була гостина. Оскільки шиття вінків відбувалося вдома

у нареченої, то там відбувалося й частування учасниць обряду. Це була подяка за клопітку та відповідальну роботу. «*І там ся гостять, рано вже розходяться, а в 9 часовонять сходяться*» [12].

Прикладом збереження буковинської традиції виступає барвінковий вінок, що символізує кінець дівуванню; простежується збереження семантики червоного кольору як символу цнотливості нареченої, символу роду, крові; туплі виконують функцію ритуального заміщення нареченої; символіка образу молодої репрезентована у гребені, він фігурує під час розплітання молодої, зміни її зачіски; стрічка і зачіска виступають маркерами молодої.

Висновки з дослідження та перспективи подальшого розвитку в цьому напрямку. Інформацію, яку ми взяли за основу дослідження, була зібрана від інформаторів сіл з Іршавського, Рахівського, Тячівського районів Закарпатської області.

Для Бойківщини характерна відсутність коровайного обряду, який за своїм значенням і символікою схожий на барвінковий. Варто зазначити, що в кінці ХХ ст. та на початку ХХІ ст. з'явилася тенденція до втрати символічного ритуально-магічного змісту весілля. Через вплив явищ масової культури, технічний розвиток суспільства, весільне дійство наповнюється розважально-

ігровими елементами. Барвінковий обряд на досліджених теренах дійшов до наших днів та ще репрезентується і нині, проте, це явище набуло більш локального характеру.

На території Карпатського регіону барвінковий обряд був неодмінним компонентом передшлюбних дійств, відбувався поетапно і мав чітку структуру. До структурних компонентів барвінкового обряду належали: відбір учасників вінкоплетин, безпосереднє збирання барвінку, власне «шиття» вінців та гостина – подяка жінкам за виконану роботу. Барвінковий обряд символізував закінчення пори дівування та парубоцтва та початок нового подружнього життя. Перед весільні обрядодії мали на меті морально підготувати молодят до усвідомлення входження у сімейний статус.

Такий порядок дій стосується суто Карпатського регіону. В інших місцевостях він має деякі свої особливості. У перспективі варто простежити й інші регіони щодо побутування цього обряду, зафіксувати та систематизувати зібрані дані для збереження та актуалізації їх на сучасних весільних обрядодіях. Тільки тоді можна буде наблизитися до встановлення інваріанту барвінкового обряду на українських теренах та підійти ближче до виявлення його праісторичних першоджерел.

Список літератури:

1. Болібрех Л. Барвінковий обряд у весільній обрядовості Богородчанщини (За етнографічними матеріалами експедиції 2008 р.). *Народознавчі зошити*. 2008. № 3–4. С. 309–313.
2. Борисенко В. Весільна обрядовість. *Українці: Історико-етнографічна монографія: У двох книгах*. Кн. 1. Опішне, 1999. С. 95–102.
3. Вовк Хв. Студії з української етнографії та антропології Київ: Мистецтво, 1995. С. 197–201.
4. Давидюк В. Етнологічний нарис Волині: за матеріалами експедиції Полісько-Волинського народознав. центру «Волиняна-2003» / В. Ф. Давидюк. – Луцьк : Інститут культурної антропології, 2005. 68 с.
5. Давидюк В. Купало на заході Волині / В. Давидюк. Луцьк, 2015. 75 с.
6. Зап. Галина Хом'юк 2008 р. у с. Ільця Верховинського р. Івано-Франківської обл. від Катерини Харук 1933 р. н.
7. Зап. Ірини Хілько 2005 р. у с. Сільце, Іршавського району Закарпатської обл. від Христини Приски 1936 р. н.
8. Зап. Олена Кузьмич 11.07.2005 р. у с. Великий Бичків Рахівського району Закарпатської обл. від Анастасії Мартинець, 1928 р. н.
9. Зап. Олени Кузьмич 10. 07.2005 р. у с. Лози, Іршавського району Закарпатська обл. від Марти Купер 1933 р. н.
10. Зап. Олени Кузьмич 9.07.2005 р. у с. Росішка, Тячівського району. Закарпатська обл. від Марти Купер 1933 р. н.
11. Зап. Олени Кузьмич 11.07.2005 р. у с. Росішка, Тячівського р-ну. Закарпатська обл. від Марти Купер 1933 р. н.
12. Зап. Ольги Радчук 12.07.2008 р. у с. Калини Тячівського району Закарпатської обл. від Василюки Кусь 1934 р.н.
13. Кожолянко Г. Матеріали до української етнології. 2013. Вип. 12. С. 6–13.
14. Красовська І. Особливості сучасного весільного обряду Сокирянщини (Чернівецька обл.). *Вісник Харківського художньо-промислового інституту*. Харків, 2000. № 3. С. 94–102.
15. Леньо Т. Етнічна історія народів Європи. 2013. Вип. 40. С. 49–60.

16. Лозинський Й. Українське весілля. опрац. тексту, упоряд. і вступ. ст. Р. Ф. Кирчіва. Київ : Наукова думка, 1992. С. 94–97.
17. Мандебура-Нога О. До питання про культ рослин у весільній обрядовості українців / О. Мандебура-Нога // Етнічна історія народів Європи. 1999. Вип. 2. С. 77–80.
18. Марчук З. Генеалогія українського весілля. Луцьк, 2005. 284 с.
19. Пеліна Г. Традиційна весільна обрядовість Тячівського району Закарпатської області. Tradicijaird-abartis / Tradition&Contemporarity, vol. 12. Ed. by R. Sliužinskas & H. Pshenichkina. Klaipėda : KU Publishers, 2017, С. 233–242.
20. Садовнича В. Старовинна магія українців Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2018. 320 с.

Potrapeliuk V. A. DYNAMICS OF PRESERVATION OF THE PERKINS RITE IN THE CARPATHIAN REGION (ACCORDING TO THE MATERIALS OF STUDENT EXPEDITIONS OF THE VOLYN NATIONAL UNIVERSITY)

The article traces the dynamics of preservation of the periwinkle rite in the Carpathian region, investigates the genesis of the rite weaving a wreath. Comparative monitoring of wedding rituals was carried out in several ethnographic regions at once. The ethno-regional features of the traditional periwinkle ceremony of Ukrainians are marked by many features of everyday life. This rite has a long history and is represented in almost all regions of Ukraine. In some historical and ethnographic regions, in the structure of traditional wedding rituals of Ukrainians, wreaths are part of the wedding ceremony. With the passage of time and the activation of many modern factors, ancient traditions undergo modification.

In the Carpathian region, the periwinkle rite occupies a prominent place and stands out as a separate full-fledged rite.

The preservation of the rite weaving a wreath from the depths of the ages to the present day is explained by the intensive actualization by different generations of ritual participants. The institution of «cleaners» – happily married women who already had children – was widespread. These women later prepared the bride for the next stage of the rites. In some cases, rosemary was used to create a wreath. The composition, fullness, and size of the wedding attribute depended on the location, individual skill, and imagination of the participants of the ceremony. In some cases, rosemary was used to create a wreath. The composition, fullness, and size of the wedding attribute depended on the location, individual skill, and imagination of the participants of the ceremony.

Similar comprehensive studies of the dynamics of preservation of the periwinkle rite of the specified region do not exist today. Scientists studied this rite in a certain area, limited to a few settlements. The materials recorded by the participants of student expeditions on the territory of the Carpathian region meaningfully represent the system of rituals of the studied regions. A large source base of reminiscences and endearment wedding songs prove that this rite is widespread and relevant to this day.

Key words: periwinkle, ceremony, ceremony, wedding, folklore, tradition, wreath, symbol, marriage, virginity, ritual, Carpathians.